

Distingând net între legi și teorii, între teorii și ceea ce el numește „abordări”, demascând „iluziile inductiviste”, Kenneth N. Waltz, în încercarea sa de a circumscrie în mod cert coordonatele menite să particularizeze registrul teoretic al politicii internaționale, postulează că, în acest domeniu, teoriile nu sunt nici seturi de legi, nici acumulări inductive de date, ci, ele fiind calitativ diferite față de legi, adică de „faptele de observație” – care au întotdeauna un caracter permanent - sunt demonstrații ale modului în care se obțin acest tip de asocieri, sunt explicitări mai mult sau mai puțin vremelnice ale acestora (Vezi capitolul 1). În concepția sa, noțiunea de teorie structurală sau sistemică, în politica internațională, joacă un rol similar conceptului de paradigmă, așa cum este el înțeles de Thomas Kuhn, întrucât aici, ca și în epistemologie, teoriile – chiar dacă explică aceleași fapte - se află într-o relație de non-similaritate, relație care poate merge până la incomensurabilitate. Principala eroare a demersurilor reduționiste, demersuri pe care el le numește analize de tip *inside-out*, comit o eroare analitică fundamentală, întrucât preschimbă rezultatul observat în cauză, rezumându-se doar la explicitări de natură behavioristă. Dimpotrivă, o teorie sistemică validă a politicii internaționale va urmări să interpreteze schimbările *dintre* sisteme, iar nu *din* interiorul lor, explicând de pildă, de ce războaie - ca evenimente-tip - sunt recurente, ele nepropunându-și însă niciodată să prezică izbucnirea vreunui război particular. Astfel, dacă pentru teoriile reduționiste rezultatele internaționale sunt produse de forțele interne, sistemul internațional fiind un *rezultat*, o sumă a rezultatelor produse de statele separate, dacă ele determină rezultatele din atributele actorilor, reificând sistemele, pe care le reduc la părțile lor aflate în interacțiune, iar, dacă prin această retrogradare a cauzelor sistemice la nivelul unităților, politicile interne se transformă în mod ilegal în chestiuni de direct interes internațional, pentru teoriile sistemice, tipul de ordine internațională nu depinde deloc de dispozițiile statelor care o configurează, ci, dimpotrivă, structura este cea care acționează ca o forță constrângătoare și ordonatoare, iar *pattern*-urile apar și durează fără ca cineva să le predetermine sau să le mențină (Vezi capitolele 4-6).

Ca orice fenomen structural, ordinea anarhică se menține, atâta vreme cât nu există o schimbare semnificativă în privința numărului de unități principale. Comportându-se similar paradigmelor kuhniene, structurile se pot schimba fundamental, ele generând adevărate revoluții, indiferent de faptul dacă aceste schimbări sunt produse sau nu în mod violent. Acesta este și cazul, de pildă, al trecerii de la sistemul multipolar la cel bipolar, tranziție care își vedește semnificația prin faptul că a dat naștere la noi așteptări privind rezultatele. Aceasta înseamnă că rezultatele ca atare, indiferent de natura lor – fie că e vorba de un sens mai slab sau mai tare al anarhiei –, nu pot fi eliminate: tot ceea ce se poate face este, în ultimă instanță, să se infereze prescripții care să privească supraviețuirea statului într-un mediu anarhic. Neorealismul Waltz respinge limitarea la deosebirile graduale dintre politica internă și cea internațională, afirmând că între cele două există o diferență de natură (Vezi capitolele 5 și 6). Conceptul de structură. la Kenneth N. Waltz, nu poate fi redus la elementele sale particulare, iar descoperirea teoriei nu înseamnă inventare, ci reconstrucție de tip *puzzle*, structura fiind cea care explică comportamentul unităților sale aflate în interacțiune.

Cu privire la politica internațională, asumțiile pe care și le asumă cercetătorul nu sunt de ordin factual, ci teoretice. El nu se poate, prin urmare, întreba, în mod legitim, dacă sunt adevărate, ci doar dacă ele sunt utile. Domeniul politicii internaționale este analizat în comparație cu acela al economiei de piață, tipul de ordine predominant în cazul primului fiind similar organizării descrise de o microteorie economică, el fiind unul care se generează în mod spontan, nonintențional, și individualist la origine, astfel încât, din coacțiunea unor unități similare să rezulte o structură care să le afecteze și să le constrângă pe toate (Vezi capitolul 5, III.1).

Apărută în 1979, în plin Război Rece, lucrarea de față pledează pentru un management al afacerilor internaționale efectuat, în principal de pe poziții de bipolaritate, în acord cu convingerile autorului privind virtuțile logicii sistemelor numerelor mici, și implicit, ale

inegalității, care generează stabilitate. El atribuie administrarea sarcinilor colective celor două mari puteri ale momentului, Statelor Unite și Uniunii Sovietice, lor revenindu-le, în ordinea descrescătoare a importanței, menirea de transformare sau de menținere a sistemului, de conservare a păcii, sau cea de management al problemelor economice comune. În același registru de recomandări, Waltz sugerează și pledează pentru binefacerile și virtuțile unei Europe unite (Vezi capitolul 9).